

Overzicht van de activiteiten in 2023

Workshops Presenteren en Improviseren. In samenwerking met Civic. Onder leiding van Inna van den Hogen. Van eind januari tot en met maart, een dagdeel per week. Twaalf deelnemers. Locatie: Buurtcentrum De Meevaart.

Repetities voor de muziektheatervoorstelling ***Stap uit de schaduw***.

Workshops Kostuums maken. Decor bouwen. Productietaken.

Vanaf april tot en met eind juni.

Veertig mensen zijn direct betrokken bij het proces. Waarvan tien professionals.

Locaties: De Meevaart, De Eester, Flevopoort, Huis van de Wijk De Meeuw. De Openbare Werkplaats.

Opnames voor de film *Uit de schaduw*. Locaties: zie hierboven en in Amsterdam Oost op straat, in parken en op de Dappermarkt. Tijdens de repetities en uitvoeringen van ***Stap uit de schaduw*** op 23/6 en 30/9.

Uitvoeringen van muziektheatervoorstelling *Stap uit de schaduw*

Huis van de Wijk De Meeuw: 18 juni (try-out met 20 toeschouwers)

OBA theaterzaal Amsterdam CS: 23 juni (première 200 toeschouwers)

Buurthuis Lydia: 28 september tijdens het Vredescafé (nog nooit zo vol geweest: 70 personen)

Pleintheater: 30 september (uitverkocht 96 personen)

Vertoning van de film *Uit de schaduw*

Studio K: Première op 30 november (50 mensen)

Repetities voor de ***Kerstspecial***.

Kostuums zoeken en naaien. Attributen regelen. Productietaken.

Vanaf 6 oktober tot en met 8 december. In De Eester en in de Flevopoort.

Twintig mensen actief waarvan vijf professionals.

Uitvoeringen van de ***Kerstspecial***

Activiteitenruimte Flevopoort: 12 december (40 mensen)

Café Genieten, Stadsdeelkantoor Oost: 14 december (60 mensen)

Nassaukerk, Amsterdam West: 20 december, een optreden voor de stichting Mantelzorg Dementie (60 mensen)

Buurthuis Lydia: 22 december (40 mensen)

2023 We kijken er met trots op terug!

Hoe het begon.

In 2018 was Inna van den Hogen vrijwilliger bij de Regenbooggroep. Zij sprak met mensen die armoede en/of sociale uitsluiting ervaren. En zij interviewde mensen die probeerden uit de schulden te komen. Door deze gesprekken kwam bij haar het idee op om mét hen een muziektheatervoorstelling te maken over hun ervaringen. Inna is regisseur en heeft vele voorstellingen gerealiseerd, waaronder professionele opera's.

Die uitvoering moet professioneel zijn. De mensen die het meemaakten óp het toneel, samen met professionele acteurs, zangers en musici. Zo laat je zien dat je dit onderwerp heel belangrijk vindt. En begin je het gesprek. Want de meeste mensen, die het zelf niet moeilijk hebben, hadden geen idee. Nog steeds niet.

De stichting Kunstgreep werd opgericht. December 2018. Na een barre tocht langs fondsen en subsidieverstrekters stonden we met lege handen: Professionals? Amateurs? De kunstfondsen zagen er niets in. Begrijpen niet dat deze voorstelling maakt samen met de deelnemers. Dat er wel een basisscript is, maar dat er ook nog veel ingevuld zal worden. Er was één fonds positief: het VSBfonds.

Intussen gingen de workshops '**Presenteren en Improviseren**' door en verzamelden we veel materiaal. De deelnemers bloeiden zichtbaar op tijdens de sessies en werden heel actief. Toen kwam de Corona.

In januari 2022 begon Inna onmiddellijk weer met een workshop. In samenwerking met Buurthuis De Meevaart. En gaf er verschillende in 2022. Allemaal heel succesvol. Er was veel plezier en de deelnemers deelden persoonlijke ervaringen over bureaucratie, eenzaamheid en discriminatie.

Zo ontstond het plan om een buurtvoorstelling te maken voor en door bewoners die achteropraakten en vastliepen in de bureaucratie, met als titel: **Stap uit de schaduw**. Voor dit project kreeg de stichting Kunstgreep een beperkt budget bij elkaar van 30.000 euro. Hiermee en met heel veel vrijwillige inzet zijn geweldige resultaten bereikt.

Kunstgreep laat van zich horen.

April '23 was het duidelijk dat we het project konden starten. Inmiddels kregen we ook support van de gemeente in de persoon van Sacha van Schoonhoven, die ons advies gaf. Heel veel deelnemers van de laatste workshop wilden graag deelnemen aan de voorstelling. Naast de repetities gingen er ook andere activiteiten lopen: kostuums naaien, decor bouwen en schilderen, techniek van de kaartjes- en drankautomaat ontwikkelen, videofragmenten opnemen en editen, een website ontwikkelen en onderhouden en heel veel regelen: PR en productie. Zoveel mogelijk stimuleerden we deelnemers om hieraan mee te doen en dat lukte ook heel goed.

Hille Hoogland was in 2018 projectleider van de **Op eigen Kracht** trainingen bij De Regenbooggroep en contactpersoon van Inna. Zij reageerde in april '23 op een oproep voor een productieleider. Sindsdien is zij een onmisbare spin in het web als het gaat om de zalen vol te krijgen, te zorgen voor goed PR-materiaal, externe contacten te leggen en organiseerde zij de uitvoeringen en nagesprekken.

In juni 2023 stonden we in de theaterzaal van de OBA. Met **Stap uit de schaduw**.

Een muziektheatervoorstelling van een uur, met tien scènes. Ervaringen met armoede, eenzaamheid, vooroordelen, niet gezien of gehoord worden het zit allemaal in de voorstelling. In de baliescène en in de scènes in de wachtkamer, laten we zien dat de bureaucratische systemen niet langer de mens dienen die hulp nodig heeft. We gebruiken (soms absurde) situaties, verhalen, bewegingsspel, zang en muziek. Er is video als achtergrond en versterking van het verhaal, een professionele zanger en begeleiding door twee muzikanten: op accordeon en op slagwerk. Verdere professionele begeleiding bestaat uit een regisseur/dramaturg, een koordirigente, een lichtontwerper, kostuumontwerper en een adviseur voor het decor. (Het programmaboekje staat op onze site).

De zaal zat bijna vol. (200 bezoekers, waarvan veel met stadspas met groene stip. Er stond een artikel in de **Mug** over de voorstelling en de voorstelling is onder de aandacht gebracht via het **Pak je Kans** aanbod voor minima van de Gemeente Amsterdam.)

In september stonden er stukjes in lokale media, zoals de wijkkrant Zuid, Indische Buurt Balie en Oostonline (<https://oost-online.nl/kerstvoorstelling-van-kunstgreep-met-bewoners-uit-oost/>).

Er staan mensen met roots uit tien verschillende landen op het podium.

De muziek is uit de opera van Purcell, *King Arthur*, opnieuw op tekst gezet en gearrangeerd. Ontroerende verhalen en scènes voortgekomen uit de belevenissen van de groep.

Velen uit de groep hadden daarvoor nog niet eens een theater van binnen gezien. En ze stonden als leeuwen op dat podium. Zo trots, zo sterk en overtuigen

De vele en spontane reacties van het publiek waren heel positief. Mensen waren zichtbaar geraakt, verbaasd over het hoge niveau, enthousiast over de theatrale middelen die we gebruikten. En ook werd vaak genoemd hoe fijn het was dat er ontroering en ontzetting naast humor en lichtheid in het stuk zaten. En bovenal de kracht van de spelers om dit te laten zien en zichzelf zo kwetsbaar op te stellen. Sommigen vroegen: Is het echt zo erg?

Reacties van bezoekers

Het was een bijzondere voorstelling, met pijnlijke verhalen over een Kafkaësk systeem, met roerende momenten, en uiteindelijk de boodschap dat mensen gezamenlijk, door kunst of vriendschap, iets kunnen bereiken dat van een andere orde is en beschermt tegen eenzaamheid en frustratie. De balans die werd getroffen tussen pijn en humor, amateurs en professionals, verhaal en muziek, solo en gezamenlijk, vond ik heel bijzonder.

Stap uit de schaduw is een buitengewoon sterk stuk over mensen met weinig macht. De acteurs zijn goed te verstaan en enkele spelers staan op het toneel of ze professionele acteurs zijn. De muziek ondersteunt bijna onopvallend het verhaal en zorgt voor verschillende sferen van radeloosheid, machteloosheid en geluk.

De verhalen zijn bar, maar je zag vooral hoe veerkrachtig iedereen is. Je gaat houden van de mensen op het toneel. De muziek van Purcell werkte uitstekend. Zulke producties mogen vaker een podium krijgen!

Reactie van deelnemers

Het is een nieuwe ervaring, zoiets heb ik nooit meegemaakt. Het is een andere belevenis dan wat normaal gesproken is in theater. Als je kijkt naar andere stukken in theater zijn ze meestal in mijn ogen één cultuur en hier heb je verschillende culturen. Tegenwoordig kan de één de ander niet meer goed verdragen. Hier kan je ons echt zien, alles bij elkaar, wat voor afkomst ook, alles wordt van elkaar geaccepteerd.

Het is een hele leuke ervaring met al deze leuke en lieve mensen. Waarom ik meedoe is omdat ik zelf met bureaucratie te maken heb gekregen. Wat ik graag zou willen is dat de overheid meer menselijker naar mensen gaat kijken en maatwerk kan leveren, zodat men niet zo keihard geraakt wordt door een wet zodat je hele leven op zijn kop staat.

Wat ik uit de workshop heb gehaald, is dat je niet moet denken dat je alleen op de wereld bent. Wij horen bij elkaar en we moeten elkaar helpen. (Deelnemer in artikel in MUG. Juni '23)

Ik wil deze mensen laten schitteren. Het verbaast me wat ze allemaal kunnen. Deze mensen zijn niet zielig. Het zijn krachtige mensen. Ze krijgen alleen de kans niet om dat te laten zien. (Regisseur in MUG.)

Een film en nog een voorstelling, de Kerstspecial.

Theater is vluchtig, als je na de laatste voorstelling de spullen bij elkaar zoekt, weet je: dit is geschiedenis. Daarom vonden we het erg belangrijk om tijdens het proces en de uitvoeringen van **Stap uit de schaduw** filmopnames te maken. We hebben dit met minimale middelen gedaan van geld dat eerder door betrokken donateurs was geschonken.

We gingen uit van drie verhaallijnen: momenten uit de levens van drie deelnemers, we zien en horen hoe ze leven; in eenzaamheid en armoede. En hoe graag ze daaruit willen komen. Dan het verhaal van een betrokken buurtbewoner, zij is regisseur en wil een voorstelling maken over wat ze in haar buurt, Amsterdam Oost, ziet. Ze schrijft over de Dappermarkt en hoe mensen daar in bakken staan te graaien, op zoek naar bruikbaar voedsel. Ze spreekt met een medewerkster van de Voedselbank en gaat ook zelf daar als vrijwilliger aan de slag. Ze ziet de verharding in de maatschappij en wil vanuit haar vak tegenwicht bieden. Ze besluit om een voorstelling te maken over mensen die in de schaduw leven en daaruit willen komen. De derde lijn gaat over de kracht van theater. Een groep komt bij elkaar, de meeste hebben moeite om hun stem hardop te gebruiken en ruimte in te nemen, maar ze gaan met elkaar bewegen, improviseren en teksten voorlezen. Al snel wordt er veel gelachen en maken ze contact met elkaar.

Voor de film zijn vier deelnemers aan de voorstelling uitgebreid geïnterviewd over hun leven en hun ervaringen met het theater van Kunstgreep. Verder gebruiken we in de film vele korte interviews met deelnemers en begeleiders tijdens de verschillende hoogtepunten in het proces. Beelden geschoten in Amsterdam Oost, die de tegenstellingen tussen arm en rijk in de wijk duidelijk aangeven, vullen de verhalen aan. Ook zitten er fragmenten van de voorstelling in de film. Van de Schepper Delft stichting kreeg Kunstgreep 4000 euro om de PR van de film goed te kunnen aanpakken. Dankzij deze gift slagen wij erin om de film in 2024 op vele plekken te vertonen en erover te praten met het publiek.

Naast de film **Uit de schaduw** is er ook een registratie gemaakt van de voorstelling.

De synopsis en de trailer staan op de site: <https://www.kunstgreep.eu/film-uit-de-schaduw/>.

De Kerstspecial

Tijdens de evaluatie van de voorstelling **Stap uit de schaduw**, deelden de spelers hun enthousiasme met elkaar. Ze vertelden hoe dit project hun leven een nieuwe kans had gegeven en hoeveel de presentatie in een echte mooie theaterzaal voor hen betekende. Ook gaven de deelnemers aan dat ze erg graag verder wilden met het werken aan een voorstelling. Een pauze nemen was geen optie. Zo ontstond het plan om een kerstshow te maken. Feestvieren, ja maar, voor iedereen? En hoe beleven al die verschillende culturen deze maand?

We wisselden verhalen uit over kerst en hoe we dat soms leuk/ helemaal niet fijn gevierd hadden. Vertelden elkaar over de ideale kerst en gingen improviseren. Ook zochten we naar kerstliedjes in verschillende talen. Zo ontstond het programma en werkten we aan de

voorstelling, die vier keer werd opgevoerd. Goede reacties, met een speciale vermelding voor de voorstelling voor veel demente ouderen. Na eerst wat onrust, daalde er rust en concentratie in het publiek en iedereen heeft de voorstelling met grote belangstelling en in een hele goede sfeer uitgezeten.

De zang was tijdens deze **Kerstspecial** aanmerkelijk beter, de spelers zijn hoorbaar gegroeid. Maar ook kregen we veel complimenten over de groei van de spelers in hun spel en uitstraling op het toneel. Van de gemeente Amsterdam, Civic en de stichting Mantelzorg Dementie hadden we 3500 euro. Dankzij de vrijwillige inzet van verschillende professionele begeleiders konden we dit project uitvoeren.

Reacties

Mij spreekt de krachtige uitstraling en de diversiteit van de spelers aan. Beide keren is het onderwerp heel origineel en vrij vormgegeven. Met humor én met ontroerende actualiteit en betrokkenheid. Ze weten waar ze het over hebben. Ze zingen nu heel goed en wat een spelplezier!

Samenvattend

2023 was een prachtig jaar voor Kunstgreep. Met workshops, acht muziektheatervoorstellingen en een eerste filmvertoning hebben we optimaal laten zien waar we toe in staat zijn. Met hulp van partners zoals Civic, de gemeente en de fondsen die ons hebben gesteund: VSBFonds, Buurtfonds Postcode loterij, Fundatie Van den Santheuvel-Sobbe, St Hulp na Onderzoek, Gravin van Bijlandt St, Fonds voor Oost, Haëlla St, St het Amsterdamsche Fonds, Van de Schepper Delft St, de gemeente Amsterdam. Onder de deelnemers zijn er vele die hun leven een positieve wending hebben gegeven. Zo zijn er mensen aan het werk, doen een opleiding of zijn uit het dal van depressiviteit geklommen. Deelnemers hebben nu weer een netwerk en een vangnet. Niet iedereen kon meedoen aan de Kerstspecial, vanwege nieuwe activiteiten en verplichtingen. Gelukkig waren er ook nieuwe aanmeldingen. Verder zijn er nu ook verschillende deelnemers actief in de organisatie van Kunstgreep. Zoals helpen met het bijhouden van de website, opstarten van nieuwe workshops, PR-activiteiten. We zijn er trots op dat we in deze tijd van steeds meer hokjes zoveel verschillende mensen bij elkaar hebben gebracht en hun leven weer nieuwe glans hebben gegeven. Voor iedereen is het werken met zo'n diverse groep heel uitdagend en leerzaam. Onze jonge accordeoniste vertelde bij de filmpremière met tranen in haar ogen, hoe bijzonder zij het proces en het werken met de groep had gevonden. Vanaf 2018 tot en met eind 2023 heeft Kunstgreep laten zien dat haar aanpak goed werkt en broodnodig is. Met theater, muziek en film brengen we een groep zeer diverse mensen samen en bieden we een nieuw perspectief aan hen die dachten het alleen te moeten rooien en daarin helaas vaak niet slagen. We hebben zichtbare resultaten geboekt en we hebben het publiek iets gegeven om in mee te voelen en over na te denken. Zonder belerend te zijn. Maar met humor, ontroering en authenticiteit. Ook zijn we erin geslaagd mensen naar de zalen te krijgen die daar meestal niet zitten. Zonder de grote inzet van een groep betrokken professionals was dit niet gelukt. Die inzet is geen bodemloze put. Ook wij, de professionals, moeten leven en onze energie betalen. Nu doen we vele taken met te weinig mensen voor een kleine financiële beloning. Dus we hopen voor het komend jaar op ruimhartige steun, van fondsen, gemeente en sponsors. En wat meer vertrouwen van sommige partijen. Nieuwe spelers, nieuw publiek, diversiteit, dat vraagt om nieuwe kunstvormen, om lef. Wij hebben dat in het afgelopen jaar laten zien.